

Asia: VN/31662/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöön panemiseksi tarvittavaksi lainsäädännöksi ja laiksi kulutuspalvelujen turvallisuudesta

Kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskevat ehdotukset

Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain soveltamisala ja käsitteet

Kaupan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa seuraavaa:

Lakiesityksellä säädettäisiin laki kuluttajatuotteiden turvallisuudesta. Lakia sovelletaan kuluttajatuotteisiin eli tuotteisiin, jotka kuuluvat yleisen tuoteturvallisuusasetuksen (General Product Safety Regulation, GPSR) piiriin. Lain markkinavalvontaa koskevia säännöksiä sovelletaan myös kuluttajien käyttöön tarkoitettuihin koneisiin (EY/2006/42). Lisäksi laissa säädetään kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnasta.

Yleinen tuoteturvallisuusasetus on ns. turvaverkkosäätelyä, jota sovelletaan siltä osin, kun tuotteelle ei ole olemassa erityisiä turvallisuussäädöksiä ja -vaatimuksia. Tuotteiden turvallisuuden arvioinnissa on otettava huomioon erityislainsäädäntö, minkä lisäksi siinä voi käyttää hyväksi mm. eurooppalaisia ja kansainvälisiä standardeja, komission suosituksia, sertifikaatteja ja kansallisia tuoteturvallisuuden käytännösäätöjä.

Säätelyn selkeys ja ennakoitavuus on talouden toimijoille tärkeää. Lakiesitys on tältä osin onnistunut kokonaisuus, jossa on selkeytetty yleisen tuoteturvallisuusasetuksen kanssa päällekkäisiä tai ristiriitaisia säännöksiä.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaiset markkinavalvonta- ja muut viranomaiset

Markkinavalvontaviranomaiseksi esitetään Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa (Tukes) sekä tuonnin osalta Tullia. Tukes valvoo jo nyt tuotteiden yleistä kuluttajaturvallisuutta ja sillä on toimivaltuudet tuoteturvallisuusvalvontaan myös usean erityislainsäädännön nojalla.

Esitys on perusteltu. Korostamme valvontaviranomaisten riittävää resurssointia, jotta valvonta on toimivaa yritysten tasapuolisten kilpailuedellytysten takaamisessa eritoten verkkoympäristössä kolmansista maista ja verkkokaupan välityksellä markkinoitujen tuotteiden valvonnassa.

Viranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet

Tulli valvoisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rinnalla yleisten kulutustavaroiden turvallisuutta vain säännöksessä tarkoitetuissa tilanteissa. Tullin ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston välinen työnjako on vakiintunut.

Tuotteiden turvallisuutta koskevat säännökset muodostavat toimijoille varsin monimutkaisen säädöskehysten, jonka toimeenpanossa toimijoiden neuvonta ja koulutus tulee olemaan avainasemassa. Tukes on neuvonut ja ohjeistanut toimijoita tähän asti ennakoivasti ja asiantuntevasti ja toivomme, että tämä toimintatapa jatkuu edelleen.

Verkkoympäristössä markkinoitavien tuotteiden määrän ja mahdollisten turvallisuuspuutteiden lisääntyessä on tarpeen vahvistaa myös Tullin resursseja, jotta Tulli tarpeen vaatiessa pystyy toimimaan viivyttämättä ja valvonta on tehokasta.

Seuraamussäätely

Seuraamusmaksu on rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus, jonka määräisi markkinavalvontaviranomainen. Laissa säädettäisiin omista säännöksissään seuraamusmaksun perusteena olevista laiminlyönneistä, seuraamusmaksun suuruuden perusteista ja enimmäismääristä, seuraamusmaksun määräämättä jättämisen perusteista, seuraamusmaksun suhteesta rikosoikeudelliseen säätelyyn, muutoksenhausta ja seuraamusmaksun täytäntöönpanosta.

Edellä mainitun lisäksi laiminlyöntien jaottelu eri talouden toimijoille kuuluvien velvollisuuksien mukaan on perusteltua. Se vastaa myös perustuslakivaliokunnan näkemystä toimijoille säädettävän maksuvelvollisuuden selkeydestä ja täsmällisyydestä.

Tuoteturvallisuusasetuksessa määriteltyjen toimijaroolien mukaisesti kauppa voi toimia valmistajana, maahantuojana tai jakelijana. Seuraamusmaksun määräämiskäytännössä on tarpeen suhteuttaa maksun suuruus tuotteita markkinoille asettavan yrityksen rooliin (valmistaja, jakelija,

EU-edustaja, maahantuojana). Näillä on tuotteiden turvallisuuden varmistamisessa erilaiset vastuut ja mahdollisuudet saada tietoa tuotteen teknisistä ominaisuuksista sekä vaatimuksenmukaisuusasiakirjoista.

Seuraamusmaksun määrä oikeushenkilölle on yksi prosentti liikevaihdosta, enintään kuitenkin 100 000 €, joka on varsin kova seuraamus. Se antaa tarpeettoman suurta pelotevaikutusta, jolla on vaikutuksensa toimitusketjuun jäykistäen sen toimintaa ja aiheuttaen lisäkustannuksia. Varmistaakseen tuotteiden vaatimuksenmukaisuuden toimijoiden on pakko luoda lisämenettelyjä ja -selvityksiä toimitusketju käytäntöihinsä.

Seuraamusmaksun osalta on tärkeää, että se voidaan jättää myös määräämättä, jos rikkomus on vähäinen tai maksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Laiminlyönnit maahantuonnissa eivät useinkaan ole tahallisia vaan voivat johtua osaamattomuudesta tai huolimattomuudesta, joka voidaan toimijalle korjata hallinnollisin toimenpitein.

Seuraamusmaksu on viimesijainen suhteessa muihin hallinnollisiin seuraamuksiin kuten kieltoon, uhkasakkoon, turvaamistoimiin ja toiminnan keskeyttämiseen, nähden. Näin tulee olla, koska hallinnollisilla seuraamuksilla on perinteisesti ollut toimintaympäristössämme tehokas korjaava vaikutus.

On niin ikään tärkeää, että seuraamusmaksu käytännöllä ei heikennetä yritysten tasapuolista kilpailuasemaa suhteessa muihin jäsenmaihin ja EU ulkopuolisiin maihin.

Muut asiat

-

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevat ehdotukset

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain soveltamisala ja käsitteet

-

Kulutuspalvelun turvallisuuden arviointi

-

Palveluntarjoajan velvollisuudet ja niiden riskiperusteinen soveltaminen

-

Valvontakeinot ja -menettelyt

-

Seuraamussääntely

-

Muut asiat

-

Hiilamo Simo
Kaupan liitto ry